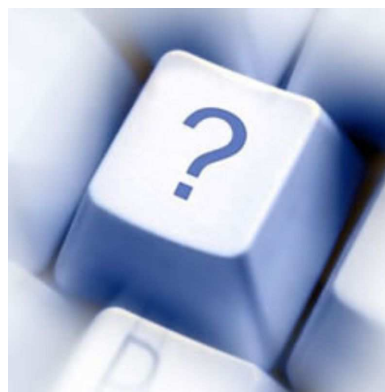

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

0. Mokymo vadovo pristatymas

Mokymo vadovas, parengtas Socialinių mokslų kolegijos, skirtas naudoti suaugusiųjų, besimokančių L2 lygiu, lietuvių kalbos kursuose. Vadovas parengtas įgyvendinant L-Pack projektą, kurio pagrindinis koordinatorius yra ASEV (Agenzia per lo Sviluppo Empolese Valdelsa, Italija). Projektą finansuoja Europos Komisija. Šis vadovas skirtas mokytojams ir tutoriams, kurie nori naudotis lietuvių kalbos kursu savo pamokose.

Projekto partneriai, atstovaujami trijų universitetų ir keturių suaugusiųjų mokymo organizacijų Europoje konsorciumo, taip pat parengė dar penkis analogiškus kursus, siekdami padėti mokytis italų, vokiečių, ispanų, šiuolaikinės graikų bei čekų kalbų (informaciją rasite projekto tinklalapyje www.l-pack.eu).

0.1 Kam skirtas šis kursas

Šis kursas yra nemokamas ir jis skirtas migrantams, gyvenantiems Lietuvoje, bei tiems, kurie norėtų gyventi Lietuvoje. Kursas parengtas ir skirtas asmenims, kurie moka lietuvių kalbą A2 lygmeniu (Pradedantis vartotojas), remiantis *Bendraisiais Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenimis*.

0.2 Kurso tikslai

Kursas skirtas asmenims, siekiantiems įsikurti Lietuvoje, ir jam būdingi šie specifiniai tikslai:

- Supratimas ir bendravimas kasdienėse situacijose, siekiant palengvinti migrantų socialinę integraciją bei integraciją darbo rinkoje Lietuvoje;
- Atitinkamo modulio temos žodyno žinios;

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

- Svarbių gramatikos struktūrų supratimas ir vartojimas;
- Pagrindinės Lietuvos kultūros ir visuomenės žinios.

Tačiau norime pabrėžti, kad šis kursas nebuvo skirtas kalbos mokymuisi, vien remiantis šiuo kursu. Siekiant išmokti lietuvių kalbos, šis kursas tarnauja kaip papildoma, pagalbinė priemonė, kurią reikėtų derinti su kitais ištekliais, kuriuos galima rasti internete ar spausdintoje medžiagoje. Šio dokumento pabaigoje taip pat rasite naudingų nuorodų, kurios gali būti naudingos ruošiantis lietuvių kalbos pamokoms.

0.3 Kurso ištekliai, metodinė medžiaga

Kursas paremtas trimis skirtingais ištekliais: *vaizdine medžiaga, garso medžiaga ir rašytiniu tekstu*. Visi šie ištekliai laisvai prieinami projekto tinklalapyje. Lentelėje nurodoma, kur galima surasti skirtingus kurso komponentus:

Ištekliai	Interneto svetainės	Aprašymas
<u>Vaizdo medžiaga</u>	YouTube www.l-pack.eu	Pateikiamos trumpos kasdienio gyvenimo scenos.
<u>Garso medžiaga</u>	www.l-pack.eu	Analogiška medžiaga vaizdo įrašams, tačiau pateikiama be regimosios dalies.
<u>Rašytiniai tekstai</u>	Wikibooks www.l-pack.eu	Rašytinė dalis, kurią galima parsisiųsti, atsispausdinti ar skaityti kompiuterio ekrane. Tai: <ul style="list-style-type: none">▪ savarankiško mokymosi vadovas studentams (lietuviškai/angliškai),▪ vadovas mokytojams ir tutoriams (lietuviškai/angliškai),▪ dialogų ir besimokančiųjų veiklos transkripcijos (tik lietuviškai).

NB: Patariame naudotis sparčiuoju interneto ryšiu, ypač vaizdo įrašams peržiūrėti ir naudoti.

1.0 Kurso turinys

Kursas suskirstytas į 12 bendravimo sričių, kurios buvo nustatytos kiekvienam partneriui savo šalyje atlikus pradinę migrantų bei L2 lygmens mokytojų poreikių analizę.

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

1. Bendravimas ir bendravimo priemonės.
2. Visuomeninis gyvenimas ir šeima.
3. Darbo paieška.
4. Darbo aplinka ir situacijos.
5. Sveikata.
6. Būstas
7. Valdžios institucijos
8. Apsipirkimas.
9. Mokykla.
10. Savarankiškas mokymasis.
11. Kelionės.
12. Laisvalaikis.

Kiekvieną iš šių dvylikos sričių sudaro 5 vaizdo įrašai, iš viso 12 modulių, 60 vaizdo įrašų. Sukurti vaizdo įrašai yra iliustruoti dialogais, kuriuose dalyvauja 2-3 kalbėtojai. Pirmenybė buvo teikiama abipusiam bendravimui bei bendravimui telefonu, nes projekto partneriai mano, kad su šiomis situacijomis migrantai susiduria dažniausiai. Taip pat dialoguose buvo bandoma perteikti kuo įvairesnę kalbą siūlant neformalias bei formalias situacijas.

Žemiau esančioje diagramoje pateiktas bendras kurso turinys ir mokymo programos:

Modulis	Gramatika	Tikslas
1. Bendravimas ir bendravimo priemonės	Skaitvardžių linksniavimas. Tariamasis nuosakos formos.	a. Pokalbiai apie orą. b. Laisvalaikio ar atostogų planavimas. c. Kvietimas/prašymas ką nors nuveikti kartu.
2. Visuomeninis gyvenimas ir šeima	Būdvardžių linksniavimas. Nelyginamojo, aukštesniojo ir aukščiausiojo laipsnio būdvardžių vartojimas.	a. Pokalbio pradžia ir pabaiga (neformalus bendravimas) b. Užuojautos ir prielankumo išreiškimas.

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

3. Darbo paieška	Veiksmažodžio esamojo ir būtojo kartinio laiko formos.	a. Darbo interviu. b. Pageidavimų išsakymas. c. Prisistatymas. d. Susitikimo atšaukimas.
4. Darbo aplinka ir situacijos	Veiksmažodžio asmenavimas.	a. Informacijos apie darbą ir kursus suteikimas. b. Formalus ir neformalus bendravimas. c. Informacijos telefonu suteikimas.
5. Sveikata	Prieveiksmis. Prieveiksmių vartojimas. Prieveiksmių laipsniai.	a. Informacijos apie vaistus ir kitus medicininius gaminius suteikimas. b. Informacijos apie vaistų vartojimą suteikimas. c. Savijautos apibūdinimas.
6. Būstas	Būdvardžių linksniavimas.	a. Darbo interviu. b. Pageidavimų išsakymas. c. Prisistatymas. d. Susitikimo atšaukimas.
7. Valdžios institucijos	Daiktavardžių linksniavimas.	a. Pagalbos prašymas b. Gebėjimas paklausti. c. Gebėjimas bendrauti formaliąja kalba. d. Formali padėka už suteiktą informaciją.
8. Apsipirkimas	Daiktavardžių linksniavimas. Skaitvardžių linksniavimas. Dalies kilmininko vartojimas.	a. Skundai parduotuvėje. b. Prašymas pakeisti ar gražinti daiktus.
9. Mokykla	Įvardžių linksniavimas. Asmeninių, sangražinio, savybinių, padalomųjų, pažymimųjų įvardžių linksniavimas ir vartojimas.	a. Problemos atskleidimas. b. Pasiūlymų teikimas ir priėmimas (formalus ir neformalus).
10. Savarankiškas mokymasis	Prielinksnių vartojimas.	a. Informacijos prašymas (formalus bendravimas). b. Pokalbiai apie mokslą, mokymąsi ir kursus (formalus ir neformalus bendravimas).

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

11. Kelionės	Veikiamieji ir neveikiamieji dalyviai. Dalyvių linksniavimas. Dalyvių vartojimas.	a. Patarimų, siekiant rasti sprendimą, davimas. b. Kito pakvietimas ką nors nuveikti kartu.
12. Laisvalaikis	Priesaginių veiksmažodžių asmenavimas.	a. Nuomonės apie kiną, televiziją išsakymas. b. Sutikimas.

Be šioje lentelėje pateiktos informacijos, norime priminti, kad daugiau informacijos apie modulius galite rasti kiekvieno modulio pristatymo pradžioje.

1.1 Modulių sudėtis

Moduliai sudaryti iš penkių dialogų, tačiau kiekvienas iš šių dialogų gali būti vartojamas kaip savarankiška darbo dalis, nes kiekvieną dialogą sudaro savarankiškos užduotys ir kalbos pratimai. Žemiau pateikta tipinė modulio schemos struktūra, būdinga kiekvienai rašytinei kurso daliai (§ 2.1.1 skyriuje pateikta daugiau informacijos apie kalbos užduotis).

Atkreipiame dėmesį, kad jūs galite rasti šiek tiek besiskiriančią kiekvieno modulio seką, kadangi yra tam tikrų užduočių, kurios gali būti taikomos vienuose moduluose, o kituose – ne. Norėdami sužinoti tikslų modulių turinį bei pamokas, rekomenduojame peržiūrėti kiekvieno modulio rašytinius tekstus.

- Modulio ir jo turinio pristatymas
- Teksto dialogas 1 (1 dalis)
 - Suvokimo klausymosi užduotis 1
 - Suvokimo klausymosi užduotis 2
 - Tarimo užduotys
- Teksto dialogas 2 (2 dalis)
 - Suvokimo klausymosi užduotis
 - Žodyno pratimai
- Teksto dialogas 3 (3 dalis)
 - Suvokimo klausymosi užduotis
 - Funkcinė užduotis
- Teksto dialogas 4 (4 dalis)
 - Suvokimo klausymosi užduotis

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

- Gramatinė užduotis
- Teksto dialogas 5 (5 dalis)
- Suvokimo klausymosi užduotis
- Kartojimo užduotis
- Gramatikos informacijos lentelė
- *Lietuvoje* (informacija apie šalį)
- Suvokimo skaitymo užduotis
- Svarbiausių žodžių sąrašas
- Nuorodos į interaktyvius žodynus
- Užduočių atsakymai

Prisiminkite, kad vaizdo ir garso įrašai turi tuos pačius modulių bei dialogų, su kuriais dirbsite, pavadinimus. Todėl kiekvieno dialogo transkripcijos pradžioje, rasite trumpą sakinį:

Dialogas 1 - Peržiūrėkite vaizdo medžiagą YouTube/išklausykite garso įrašo www.l-pack.eu (modulis 06.1)

Tai reiškia, kad norėdami peržiūrėti Dialogo Nr. 1 modulį Nr. 6 turite prisijungti prie YouTube ir susirasti vaizdo medžiagą, pavadintą *modulis 06.1*. Analogiškai reiktų ieškoti garso medžiagos: norėdami išklausti Dialogą Nr. 1 modulį Nr. 6 turite prisijungti prie www.l-pack.eu bei susirasti garso dokumentą *modulis 06.1*. Panašias nuorodas rasite tarimo užduotims.

2.0 Kaip naudotis kursu

Kursas nėra specialiai parengtas nuosekliam dėstymui. Tai reiškia, kad 12 modulių neprivalo būti dėstomi pagal jų eiliškumą. Taip pat moduliai nėra suskirstyti pagal sudėtingumą. Todėl jie gali būti naudojami bet kokia tvarka ir gali būti pasirinkti priklausomai nuo turinio ar besimokančiųjų poreikių. Šis sprendimas buvo pasirinktas siekiant skatinti savarankišką mokymąsi. Be abejo, Jūs galite pradėti nuo Modulio Nr. 1 ir užbaigti Moduliu Nr. 12 , jei to pageidaujate.

Galimi šie kursų vedimo/mokymosi būdai.

- Savarankiškas mokymasis: besimokantysis savarankiškai renkasi savo mokymosi kelią.
- Mokymasis klasėje: studentų grupėje su mokytoju naudojant dialogus ir tekstinę medžiagą kaip įprastus vadovėlius.
- Mišrus mokymas, drauge su tutoriumi, kuris koordinuoja besimokančiųjų grupę pusiau savarankiško mokymosi kontekste.

Šiame vadove aptariami du paskutiniai būdai, kadangi savarankiškas mokymasis aptariamasis atskirai.

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

2.1 Kaip naudotis kursu, vedant pamokas mokytojams

Kursas gali būti naudojamas kaip papildoma medžiaga siekiant kursų kokybės arba kaip atskiras vadovėlis. Šiuo atveju bendra kurso trukmė klasei turėtų būti 25-30 valandos. Kaip buvo minėta anksčiau, nors moduliai nėra išdėstyti eilės tvarka, bet kokių atveju jie gali būti naudojami šiame Vadove pateikta tvarka nuo 1 iki 12. Kalbant apie modulio vidaus tvarką, galite tiesiog sekti vidine modulio struktūra (žr. kitą skyrių). Atkreipkite dėmesį, kad rengiant vadovėlį buvo stengiamasi didinti pratimų sudėtingumą palaipsniui su dialogais, nors tai ir nebuvo pagrindinis siekis.

Jei klasėje negalite prisijungti prie interneto, galite parsisiųsti garso įrašus bei tarimo užduočių dokumentus, įsirašyti juos į kompaktinį diską arba mp3 grotuvą ir naudoti klasėje.

Kurso rašytines dalis (vadovus, dialogų transkripcijas, užduotis bei atsakymus) galite skaityti savo kompiuterio ekrane prisijungę prie Wikibooks arba reikiamus dokumentus galite parsisiųsti ir atsispausdinti iš internetinės svetainės www.l-pack.eu. Atsispausdinta medžiaga gali būti dauginama ir dalinama studentams. Kiekvieno modulio pabaigoje pateikti užduočių atsakymai. Jei nenorite, kad studentai turėtų atsakymus, išimkite juos iš savo darbinės medžiagos. Tie patys principai galioja ir žodyno daliai bei interneto svetainių nuorodoms, kurios pateikiamos paskutinėje modulio dalyje.

2.2 Patarimai kaip naudotis Skyriais

Moduliai suskirstyti į *skyrius*, kiekvienas skyrius paremtas dialogu arba rašytiniu tekstu. Kiekvieną modulį sudaro 5 skyriai bei vienas papildomas skyrius, kuriame pateikiama informacinė medžiaga (*apie Lietuvą*). Kiekvienas skyrius pradedamas situacijos, charakterių bei dialogo pobūdžio (akis į akį ar telefoninis) pristatymais. Pirmiausia, motyvuokite studentus pasiteiraudami jų, ar jie kada nors yra patyrę į panašių situacijų, leiskite jiems diskutuoti ir aptarti, kas gali būti pasakyta tokio pobūdžio situacijose ir pan. Peržiūrėjus/išklausius dialogus, prieš skaitant transkripcijas, patariame pabandyti atlikti suvokimo užduotis. Į kalbos užduotis galite įtraukti papildomas veiklas, skatinančias bendravimą (pvz., vaidmenų žaidimus, paremtus dialogo tekstu). Galite paprašyti studentų įtraukti tam tikrus pakeitimus atsižvelgdami į jų turimą patirtį. Žemiau pateiktoje lentelėje rasite daugiau informacijos apie kalbos užduotis ir daugiau pasiūlymų apie galimų veiklų integravimą į kursą.

Skyrius	Veikla	Aprašymas
---------	--------	-----------

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

1 skyrius	Tarimas	Tarimo užduotys suteikia tik fonologinės lietuvių kalbos sistemos pagrindus. Kaip ir kitose kalbinėse užduotyse, taip ir šioje tikslas yra ne išmokyti tobulo lietuvių kalbos tarimo (tai būtų neįmanoma), bet padėti besimokančiajam išsiugdyti L2 lygio žinias. Šios užduotys paremtos garso įrašu, kuris skiriasi nuo dialogų, ir ši veikla neturi vaizdo įrašų. Kalbant apskritai, šio skyriaus veikla susideda iš žodžių ir sakinių, kuriuos besimokantieji turėtų bandyti atkartoti, sąrašo. Kai kuriais atvejais, buvo bandoma atskleisti ryšį tarp garsų ir tarimo, kuriuos rekomenduojame stiprinti. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad modulių ir užduočių pristatymuose mes naudojome IPA simbolius, kurie pateikti skliausteliuose; kai kuriems besimokantiems, nesusipažinusiems su šiais simboliais ar lotynų abėcėle, gali reikėti pabrėžti, kad šie simboliai yra ne įprastos abėcėlės dalis. Internete galite rasti daugybę išteklių apie IPA simbolius.
2 skyrius	Leksika	Šios užduotys skirtos plėtoti žodyno, susijusio su atitinkama modulio tema, vartojimą. Taip pat galite įtraukti naujus, tos pačios leksinės srities žodžius arba pasiteirauti studentų, ar jie žino kitų žodžių.
3 skyrius	Praktinės užduotys (funkcinės užduotys)	Šios veiklos metu besimokantieji dirba naudodami minimalias kalbines struktūras (bendravimo veiksmai), siekiant atlikti konkrečią kalbinę veiklą, pvz., <i>prisistatyti, atsiprašyti, ko nors paprašyti, ir t.t.</i> Siūlome jums naudoti šias struktūras trumpiems vaidmenų žaidimams.
4 skyrius	Gramatika	Šios užduotys skirtos plėtoti, pasitelkiant bendravimo priemones internete, svarbiausias lietuvių kalbos gramatikos struktūras (gramatikos programa). Esant poreikiui Jūs lengvai rasite papildomų užduočių ir veiklos. Norime priminti, kad kiekvieno modulio dialogo Nr. 5 pabaigoje pateikta gramatikos lentelė, kurioje aprašomos modulyje vartojamos gramatikos formos.
5 skyrius	Kartojimas	Kartojimo užduotys skirtos tobulinti dialogais paremtų bendravimo struktūrų įgūdžius. Visiems šios veiklos moduliams parinktas tas pats formatas, t.y. dialogas, kurį turi atlikti besimokantysis.
<i>Apie Lietuvą</i>	Informacinė medžiaga	Rašytinis tekstas, paaiškinantis specializuotus ar neįprastus žodžius. Šios dalies tikslas - suteikti besimokančiajam tam tikrą bendro pobūdžio informaciją apie modulio temą. Kiekvienas tekstas turi ir savo suvokimo užduotis. Šioje dalyje, jei besimokantieji mano, kad tema yra svarbi arba įdomi, galite jų paprašyti atlikti internetines užklausas ar trumpą individualų tyrimą. Pavyzdžiui, modulyje, kuris skirtas švietimui, galite paprašyti mokinių atlikti keletą paprastų tyrimų apie Lietuvos švietimo sistemą ir pristatyti rezultatus klasei. Tokio pobūdžio tyrimai gali būti naudingi migrantams, kurie turi vaikų. Tokio pobūdžio tyrimai padeda gilinti žinias apie šalį, kurioje jie gyvena. Pavyzdžiui, kalbant apie <i>laisvalaikio temą</i> : būtų įdomu sužinoti, kokios sporto ar kultūros asociacijos, organizacijos yra įsikūrusios migrantų gyvenamoje teritorijoje. Šiuo

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

		atveju informacijos galima ieškoti ne tik internete, mokiniai gali rinkti informaciją dalindamiesi savo patirtimi. Galiausiai, tarpkultūrinis požiūris taip pat gali būti produktyvus. Pavyzdžiui, modulyje, kuris skirtas šeimos temai, gali būti naudinga atskleisti, kaip tam tikros socialinio gyvenimo akimirkos pasireiškia Lietuvos kultūroje, ir palyginti šią raišką su savo kultūrai būdingais modeliais.
--	--	---

2.3 Kaip naudotis kursu mišriame mokyme

Manome, kad tarp dviejų mokymosi būdų (savarankiško mokymosi ir mokymosi klasėje kartu su mokytoju) gali būti identifikuotas bent vienas tarpinis etapas – “dalinis” arba “vadovaujamas” savarankiškas mokymasis. Šioje mokymosi situacijoje mokytoją gali paskeisti tutorius, padedantis besimokančiajam atrasti savo savarankiško mokymosi kelią. Įsivaizduokite vadovaujamo savarankiško mokymosi scenarijų, kai grupė besimokančiųjų drauge su tutoriumi renkasi vieną kartą per savaitę porai valandų. Pagrindinė tutoriaus užduotis - stebėti besimokančiųjų kelią ir teikti pasiūlymus tolimesniam mokymuisi. Tačiau bet koku atveju tutorius turi padėti besimokančiajam įvairiuose kurso etapuose. Galimas šios situacijos tutoriaus veiklos sąrašas:

Pradiniame etape:

- Paaiškinti, kur rasti kursą ir kaip jį parsisiųsti.
- Padėti sprendžiant kylančius sunkumus.
- Patarti dėl geriausių kurso naudojimo būdų (pvz., Savarankiško mokymosi vadovas).

Kurso metu:

- Naujų modulių ir naujų temų pristatymas.
- Besimokančiųjų užduočių ir namų darbų tikrinimas.
- Pagalbos teikimas besimokantiesiems dėl kurso metu kylančių abejonių.
- Pasiūlymų dėl kitų interneto šaltinių teikimas.
- Parama ir motyvacija besimokančiajam.

Siekdami tinkamai atlikti užduotis, perskaitykite savarankiško mokymosi vadovą, kurį galite parsisiųsti iš Wikibooks internetinės svetainės arba www.l-pack.eu.

Migrantų mokymas valstybinės kalbos Europos šalyse

3.0 Grįžtamasis ryšys

Šalia kursų medžiagos rasite klausimyną. Jūsų atsiliepimai padės mums ištaisyti esančius netikslumus. Jei turite klausimų ar pastebėjimų, rašykite www.l-pack.eu.

4.0 Interneto svetainės

Siūlome apsilankyti šiose interneto svetainėse, kuriose rasite papildomos informacijos, ir galėsite papildyti bibliografiją lietuvių kalba:

<http://www.lkz.lt/>

<http://www.vlkk.lt/>

*"Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai.
Šis leidinys [pranešimas] atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą."*